

INSTRUKCIJA
ZA IMPLEMENTACIJU PRIVREMENOG MODELA PRISTUPA „VIRTUELNE
ELEKTRANE“ TRŽIŠTU ELEKTRIČNE ENERGIJE U BIH

1) Balansno odgovorna strana (u daljem tekstu: BOS) dostavlja NOSBiH-u zahtjev za dodjelu EIC Z i W kodova za „Virtuelnu elektranu“ koja će se nalaziti u sastavu njegove balansne grupe (u daljem tekstu: BG). Uz zahtjev, BOS dostavlja popis elektrana koje čine njegovu „Virtuelnu elektranu“, sa sljedećim podacima za sve elektrane - pojedinačno:

1. naziv elektrane
2. instalisana snaga elektrane
3. tip elektrane
4. potvrda (deklaracija) nadležnog ODS-a da elektrana ispunjava tehničke uslove za prikupljanje potrebnih podataka o injektovanju/preuzimanju električne energije u 15-minutnim intervalima u skladu sa uputstvima NOSBiH-a i odredbama Mrežnog kodeksa kao i drugih važećih propisa.

Ukoliko su elektrane u sastavu „Virtuelne elektrane“ BOS-a priključene na različite ODS-e, potrebno je da BOS dostavi potvrde svih ODS-a na čiju su mrežu priključene.

2) U svrhu identifikacije podataka o injektovanoj/preuzetoj električnoj energiji „Virtuelne elektrane“ BOS-a u pojedinačnim ODS-ima, NOSBiH će BOS-u dodijeliti 36Z kod za svaki ODS unutar kojeg BOS ima pridružene elektrane u sastavu svoje „Virtuelne elektrane“. Navedene kodove će NOSBiH dostavljati i nadležnim ODS-ima.

3) Nakon dobijanja kodova iz tačke 1 i 2 ove instrukcije, BOS je dužan inicirati i pokrenuti pregovore o ažuriranju važećeg ugovora o balansnoj odgovornosti te obezbijediti da BOS dostavi NOSBiH-u potrebne podatke i ažurirane tačke primopredaje električne energije. BOS podatke NOSBiH-u dostavlja do 20. dana u mjesecu M-1 za mjesec M.

4) BOS je za svaku elektranu u sastavu „Virtuelne elektrane“ dužan:

1. informisati nadležni ODS da će se predmetna elektrana nalaziti u sastavu „Virtuelne elektrane“ BOS-a, u skladu sa internim procedurama ODS-a
2. utvrditi tačan datum promjene (promjena se vrši na mjesečnom nivou) učesnika na tržištu (snabdjevača) koji preuzima električnu energiju iz elektrane, uzimajući u

obzir procedure unutar ODS-a vezane za postojeći ugovor i obavještanja ranijeg učesnika na tržištu, ODS-a i nadležnog BOS-a.

- 5) Promjena sastava „Virtuelne elektrane“ vrši se na mjesečnom nivou. Ukoliko je bilo promjena u sastavu „Virtuelne elektrane“, BOS, do 20. dana u mjesecu M-1 za mjesec M, dostavlja NOSBiH-u ažuriran popis elektrana koje se nalaze u sastavu njegove „Virtuelne elektrane“. Uz ažurirani popis BOS dostavlja i sve druge potrebne podatke te dokumente po zahtjevu NOSBiH-a.
- 6) Zahtjeve definisane tačkama 1), 3) i 5) BOS je obavezan dostaviti elektronskom poštom (e-mail) na sljedeće adrese: info@nosbih.ba; trziste@nosbih.ba; schedules_bh@nosbih.ba i m.segrt@nosbih.ba. Uz ovjeren i skeniran zahtjev BOS dostavlja i podatke o sastavu „Virtuelne elektrane“ (naziv elektrane, instalisana snaga i tip elektrane) u excel formatu. Prilikom dostavljanja zahtjeva za promjenu sastava „Virtuelne elektrane“ navodi se samo konačna verzija sastava „Virtuelne elektrane“, svaki naredni dostavljeni zahtjev/korekcija u toku mjeseca se neće uzeti u obzir.
- 7) Za BOS koji u svom sastavu od proizvodnje ima „Virtuelnu elektranu“ čija je instalisana snaga veća od 30% ukupne instalisane snage portfolia BOS-a na prijenosnoj mreži iznos instrumenta finansijskog obezbjeđenja za debalans balansne grupe (bankarske garancije ili depozita) određuje se uzimajući u obzir finansijsku vrijednost prosječne mjesečne proizvodnje (ekvivalentna zbirnoj/agregiranoj instalisanoj snazi “Virtuelne elektrane”) električne energije BOS-a koja se računa po prosječnoj cijeni debalansa za manjak električne energije u godini koja prethodi godini za koju se izdaje instrument finansijskog obezbjeđenja, uvećanu za pripadajući iznos poreza na dodatu vrijednost.

Po zahtjevu NOSBiH-a, BOS je dužan dostaviti sve podatke i dokumente potrebne za utvrđivanje tržišnog i finansijskog rizika te boniteta BOS-a, u skladu sa pravilima struke. NOSBiH će nakon analize dostavljenih dokumenata, a na osnovu preporuke stručnih službi, donijeti odluku o dodatnim instrumentima obezbjeđenja ugovornog odnosa, a sve u skladu sa utvrđenim finansijskim rizikom i analiziranim bonitetom BOS-a.

Pri određivanju iznosa i vrste instrumenta obezbjeđenja uzimat će se u obzir korektnost ponašanja BOS-a na balansnom tržištu električne energije, tržišni rizik, zaduženost, da li se BOS prvi put pojavljuje na tržištu i drugi potrebni parametri.

Visina iznosa instrumenta finansijskog obezbjeđenja nije ograničena.

U slučaju promjene proizvodnje ili potrošnje unutar balansne grupe, NOSBiH može utvrditi novi iznos instrumenta finansijskog obezbjeđenja.

NOSBiH može u svakom trenutku važenja Ugovora o balansnoj odgovornosti utvrditi i zahtijevati dodatne instrumente obezbjeđenja, a posebno u slučajevima kada mjesečna faktura prelazi 60% iznosa iz instrumenta finansijskog obezbjeđenja plaćanja. NOSBiH će pismeno obavjestiti BOS i eventualno utvrditi nove instrumente obezbjeđenja koji će pokrivati navedeno plaćanje.

BOS može podnijeti zahtjev za smanjenje iznosa ili izmjenu vrste instrumenta obezbjeđenja:

- u slučaju značajnijeg smanjenja proizvodnje i potrošnje balansne grupe
- u slučaju smanjenja rizika poslovanja vezanog za BOS
- u slučaju uvećanja boniteta BOS-a
- u slučaju da fakture za debalans za tri (3) prethodna mjeseca pojedinačno ne prelazi 30% od iznosa finansijskih sredstava obezbjeđenja.

Ukoliko BOS dostavlja bankarsku garanciju koju je izdala banka koja nije registrovana u Bosni i Hercegovini, potrebno je dostaviti konfirmirajuću bankarsku garanciju banke koja je registrovana u Bosni i Hercegovini.

Ukoliko NOSBiH aktivira instrument finansijskog obezbjeđenja, BOS je novu bankarsku garanciju ili depozit dužan dostaviti, odnosno uplatiti, u roku od (7) dana nakon aktivacije, ukoliko je garancija, odnosno depozit, iskorišten u punom iznosu.

Ukoliko je instrument finansijskog obezbjeđenja iskorišten samo djelimično, banka treba izvršiti povrat originalne garancije sa naznakom iznosa protesta, odnosno, BOS je dužan da uplati iskorišteni iznos depozita u roku od sedam (7) dana nakon aktivacije.

- 8) BOS u svom dnevnom rasporedu prijavljuje plan proizvodnje „Virtuelne elektrane” kao zbirni/agregirani plan proizvodnje svih elektrana priključenih na distributivnu mrežu koje pripadaju njegovoj BG. Plan proizvodnje se prijavljuje prema tehničkim mogućnostima i raspoloživim resursima elektrana u sastavu „Virtuelne elektrane”, u skladu sa dokumentom „Uputstva za dostavljanje dnevnih rasporeda“ koji je objavljen na web stranici NOSBiH-a. BOS je odgovoran za podatke dostavljene u dnevnom rasporedu. BOS-u koji više od 3 puta u toku mjeseca prijavi plan proizvodnje, koji nije u skladu sa tehničkim mogućnostima i raspoloživim resursima elektrana u sastavu „Virtuelne elektrane” bit će privremeno suspendovano pravo prijave dnevnih rasporeda za naredni mjesec počevši od datuma uočavanja kršenja pravila prijave dnevnih rasporeda. BOS će o kršenju pravila prijave plana proizvodnje o suspenziji biti blagovremeno obaviješten.

Nakon 3 privremene suspenzije sa tržišta električne energije, BOS će biti trajno suspendovan sa tržišta električne energije.

- 9) Obračun debalansa BOS-a vrši se u skladu sa važećim procedurama, pri čemu BOS-ovu agregiranu ostvarenu proizvodnju „Virtuelne elektrane“ na 15-minutnom nivou NOSABiH-u dostavlja nadležni ODS. Ukoliko ODS, do 6. dana u tekućem mjesecu ne dostavi potrebne podatke za prethodni mjesec, neophodne za obračun debalansa BOS-a, NOSBiH će debalans za BOS obračunati prema podacima kojima raspolaže.
- 10) Za nekorektno ponašanje na tržištu električne energije BOS-a koji u svom sastavu ima „Virtuelnu elektranu“, čija je instalisana snaga veća od 30% ukupne instalisane snage portfolia BOS-a na prijenosnoj mreži, primjenjivat će se penalitet.

Iznos penala obračunavat će se po sljedećoj formuli:

$$\text{Penal} = \text{Fin.deb.} * (K-1)$$

pri čemu su:

Fin.deb = Finansijski iznos za negativni debalans (manjak energije)

K = penalni koeficijent za nekorektno ponašanje na tržištu el.en. a koji se određuje na sljedeći način:

$$\text{ako je } \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} \geq 0,8 ; K = 1$$

$$\text{ako je } 0,8 > \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} \geq 0,75 ; K = 1,2$$

$$\text{ako je } 0,75 > \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} \geq 0,7 ; K = 1,5$$

$$\text{ako je } 0,7 > \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} \geq 0,6 ; K = 2$$

$$\text{ako je } \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} < 0,6 ; K = 2,5$$

pri čemu je:

Ostv.proiz. = ukupna ostvarena proizvodnja BOS-a na mjesečnom nivou

Plan.proiz. = ukupna planirana proizvodnja BOS-a na mjesečnom nivou

- 11) Ukoliko BOS za nekorektno ponašanje na tržištu električne energije u toku jedne kalendarske godine 3 puta ostvari koeficijent $K=2$, može biti privremeno suspendovan sa tržišta električne energije.
- 12) Ukoliko BOS za nekorektno ponašanje na tržištu električne energije u toku jedne kalendarske godine 2 puta ostvari koeficijent $K=2,5$, bit će privremeno suspendovan sa tržišta električne energije i pokrenut postupak suspenzije licence kod nadležnog regulatora.
- 13) NOSBiH vodi Registar BOS-ova koji u svom sastavu imaju „Virtuelnu elektranu“ i objavljuje ga na svojoj web stranici.